

نکته

دو اقدام مهم برای تحقق رونق تولید

محمود میرآقایی

روزنامه‌نگار

یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که در بحث رونق تولید در سال جاری باید به آن توجه داشت، برداشتن موانع کسب‌وکار در فضای اقتصادی کشور است. در حال حاضر به‌رغم آنکه پنجره واحد صدور مجوزهای کسب‌وکارهای مختلف در وزارت اقتصاد با اختیارات تام ایجاد شده، اما متأسفانه برخی از دستگاه‌های دولتی همچنان راضی نمی‌شوند که به این مکانیسم ملحق شوند و کماکان آن فرایند پیچیده و طولانی اداری برای اخذ مجوز برخی از کسب‌وکارها وجود دارد.

کارآفرینی که می‌خواهد کار جدیدی را شروع کند، باید انرژی بسیاری زیادی بگذارد تا در وهله اول، از پیچ‌وخم‌های اداری برای دریافت مجوز عبور کند و تازه به اول خط برسد. بر این اساس بهبود فضای کسب‌وکار در کشور برای رونق تولید طی سال جاری از اهمیت بسزایی برخوردار است. اگر اوضاع به همین منوال پیش برود، باید با دستگاه‌های خاطی در این زمینه برخورد شود تا شرایط برای رونق تولید فراهم شود.

بر اساس آمارهای رسمی، در حال حاضر رتبه ایران در بهبود فضای کسب‌وکار در جهان پایین است. بنابراین لازم است در این رابطه برنامه‌ریزی‌های مدونی صورت گیرد تا با تسهیل شرایط، فضا برای ورود سرمایه‌گذاران و نیروهای متخصصی که قصد شروع فعالیت تولیدی دارند، فراهم شود. از سوی دیگر بحث تأمین مالی تولید در چنین شرایطی موضوع مهم دیگری است که باید برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران اقتصادی کشور به آن توجه ویژه‌ای داشته باشند. نظر به اینکه همواره نظام اقتصادی ایران بانک‌محور بوده، این موضوع باید اصلاح قرار گیرد، زیرا این روزها بانک‌ها خود با معضلات و مصائب بسیاری روبه‌رو هستند و نمی‌توانند به تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی کمک چندانی کنند.

در چنین شرایطی، استفاده از ظرفیت بازار سرمایه می‌تواند کمک بسیار مناسبی برای تأمین مالی بنگاه‌های اقتصادی باشد. هرچند طی سال‌های اخیر گام‌های قابل توجه و مؤثری در این زمینه برداشته شده، اما این گام‌ها باید بیشتر شود. هم‌اکنون شرکت‌های تولیدی می‌توانند با چاپ اوراق قرضه در بورس تهران اقدام به تأمین مالی خود کنند، همچنین شرکت‌هایی که در بورس حضور دارند، می‌توانند از طریق افزایش سرمایه خود به روش‌های متنوعی که در این زمینه وجود دارد، نسبت به تأمین سرمایه در گردش خود مبادرت ورزند. بنابراین باید این تغییر رویه صورت بگیرد و نظام تأمین مالی در ایران از بانک‌محور بودن به سمت بازار سرمایه‌محوری حرکت کند. این اقدام ممکن است با سختی‌های زیادی مواجه شود، اما نتیجه آن بسیار شیرین خواهد بود. در مجموع اگر این دو اقدامی که به آن‌ها اشاره شد، صورت گیرد در سال «مهار تورم و رشد تولید» شاهد تحقق عملی شعار سال و خواسته مقام معظم رهبری خواهیم بود. دولت مردمی سیزدهم در جهت بهبود وضعیت تولید در کشور و همچنین افزایش صادرات گام‌های عملی زیادی برداشته است. از طرفی شعار سال ۱۴۰۲ و لزوم مهار تورم افسارگسیخته و رشد تولید، مسئولیت دولتمردان را دوچندان خواهد کرد.

ویژه

تأمین معیشت کارگران مؤثر باشد؟

حاجی اسماعیلی: سازمان تأمین اجتماعی یکی از موفق‌ترین و بهترین نهادها در کشور ماست. عملکرد آن با این گستردگی ارائه خدمات به نیمی از جمعیت کشور، فوق‌العاده است. اما چند مشکل اساسی در برخورد با سازمان از سوی دولت وجود دارد؛ اول اینکه دولت این نهاد را یک نهاد حاکمیتی می‌داند، در صورتی که این یک نهاد غیردولتی است و باید منابع و امکاناتش بر اساس قانون و با نظارت شرکای اجتماعی‌اش تأمین شود.

این اولین ضعف و انتقاد است که به دولت‌ها وارد است. به‌نظر من اولین اقدام برای بهینه‌کردن سازمان تأمین اجتماعی، کاهش دخالت دولت در سازمان تأمین اجتماعی است.

دومین موضوع، مدیریت هزینه در سازمان است که اقدام بسیار مناسبی است. مسئله بعدی، بحث تعهداتی است که سال‌هاست دولت و مجلس به سازمان تأمین اجتماعی تحمیل می‌کنند.

بازنشستگی‌های پیش‌از‌موعده، بازنشستگی‌های سخت و زیان‌آور و در عین حال مشاغل خاصی که به سازمان تأمین اجتماعی تحمیل می‌شود، بدون اینکه محاسبه بیمه این گروه‌ها بر اساس یک روند منطقی در سازمان تأمین اجتماعی انجام شود و خود دولت تعهداتش را به‌موقع انجام دهد. اگر این بدهی در اختیار سازمان باشد که بتواند سرمایه‌گذاری کند، قطعاً می‌تواند ارائه خدمات را به بیمه‌شدگان و کارگران افزایش دهد.

سازمان این قابلیت و توانایی را دارد که اگر امکانات لازم در اختیارش قرار بگیرد، با طراحی مناسب، بخشی از مشکلات را در حوزه بازنشستگی و کارگری حل‌وفصل کند. متأسفانه این بخش در اختیار دولت است و راه را برای خلق کارهای جدید و خلاقیت‌های مناسب از سازمان تأمین اجتماعی گرفته، در عین حال سازمان را با هزینه‌ها و مشکلات بزرگ مالی روبه‌رو کرده است.

بنابراین دولت باید هرچه سریع‌تر بدهی‌هایش را تسویه کند و قبول مسئولیت سرمایه‌گذاری در سازمان را بپذیرد، چون تأمین اجتماعی بـا این خدمات و با این پوشش جمعیتی که دارد، نیاز به حمایت دارد.

به اصلاح بعضی از قوانین اشاره کردید. این موضوع چقدر می‌تواند وضعیت را تغییر دهد و معیشت کارگران را با بهبود روبه‌رو کند؟

حاجی اسماعیلی: در راستای کارهای متعددی که صورت می‌گیرد، بازنگری قوانین هم لازم است. به نظر من احیای شورای عالی تأمین اجتماعی می‌تواند نقش نمایندندگان کارگری و کارفرمایی را پررنگ‌تر کند. دومین موضوعی که می‌تواند به این مسئله کمک کند، این است که نهادهای پژوهشی و تحقیقاتی را در سازمان تقویت کنیم.

دولت به بحث ارتباط دستمزد و تورم اعتقاد دارد؛ می‌گوید هرچه حداقل دستمزد بالاتر برود، از آن طرف تورم بیشتر می‌شود. این مسئله را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

حاجی اسماعیلی: تورم عوامل دیگری دارد که در اقتصاد کلان مطرح است و دولت باید آنجا حل‌اش کند. اینکه افزایش دستمزد را عامل تورم تلقی کنیم استنباط غلطی است. ما زمانی مطالبه افزایش دستمزد را داریم که تورم

متأسفانه طی سال‌های اخیر اقتصاد کشور بسیار نحیف شده است. اگر دولت وضعیت را سروسامان دهد، می‌تواند درآمد خود را از طریق مالیات نیز افزایش دهد. از سویی بعضی از سیاست‌گذاری‌ها از اساس غلط است.

به‌طور مثال اینکه دلار را ۲۸۵۰۰ تومان اعلام می‌کنیم و می‌خواهیم آن را در اختیار دیگران قرار دهیم صحیح نیست. در صورتی که دلار در بازار آزاد ۵۰ هزار تومان

و رشد اقتصادی سوق داده شود.

می‌توان امیدوار بود که در چنین شرایطی از نقدینگی در جهت درست استفاده و جلوی خیلی از ریسک‌ها گرفته شود. این در حالی است که تا به حال بنگاه‌های اقتصادی در ایران بانک‌محور بوده و برای تأمین منابع مالی خود به بانک‌ها رجوع می‌کردند اما با توجه به وجود بازار سرمایه، بنگاه‌های می‌توانند در رویه‌های سابق خود تجدیدنظر کنند. البته باید بسترها و الزامات این موضوع فراهم شود و به‌نوعی فضا برای ورود بخش خصوصی به این حوزه تسهیل شود.

بالا‌اداره می‌کنیم، پول بیشتری خلق می‌کنیم و زمانی که این موضوع با بهره‌وری مناسب همراه نیست، خودش ایجادکننده و تشدیدکننده تورم در کشور خواهد بود. همه این عوامل برای کنترل تورم در اختیار دولت است. صالحی: همان‌طور که گفتیم، متأسفانه سهم بخش خصوصی در اقتصاد به کمتر از ۱۵ درصد می‌رسد، دلیلش هم این است که اقتصاد بیشتر در دست دولتی‌ها و خصوصی‌هاست.

این مسئله ضدتولید است و نمی‌گذارد تولید با رونق همراه باشد، از سویی چندنرخ‌ی کردن ارز و ممنوعیت‌های

صالحی: باید کیک اقتصادی کشور بزرگ‌تر شود، چون متأسفانه طی سال‌های اخیر اقتصاد کشور بسیار نحیف شده است. اگر دولت وضعیت را سروسامان دهد، می‌تواند در آمد خود را از طریق مالیات نیز افزایش دهد

کسری بودجه تا چه حد در افزایش تورم نقش دارد؟
حاجی اسماعیلی: مسئله دیگری که فکر می‌کنم خیلی باید روی آن تأکید شود، جلوگیری از افزایش کسری بودجه است. الان چند سالی است که کسری بودجه بزرگی داریم و بارها تأکید شده که بیش از ۳۵۰ هزار میلیارد تومان کسری بودجه وجود دارد. خود این موضوع تورم را بیشتر می‌کند، بنابراین کسری بودجه و کنترل آن عاملی است که باید حتماً در دستور کار قرار گیرد.

صالحی: در طول تمام این سال‌ها، آیا بودجه‌های سنواتی ضدتورم و در راستای کاهش تورم تدوین شده و آیا دولت در این بودجه‌ها نسبت به سال قبل کوچک‌تر شده است؟

قدر مسلم پاسخ منفی است.

کسری بودجه، اقتصاد بیمار و نفت‌محوری که از گذشته به ما به ارث رسیده و همچنان نفت‌محور است، باعث شده که تنها در حد ۸۰ میلیارد دلار بارانه انرژی پرداخت شود. برای تغییر چنین وضعیتی نیاز به تغییر تفکرات کلان و اصلاح سیاست‌گذاری‌ها داریم.

پیشنهاد شما به سیاست‌گذاران اقتصادی برای افزایش میزان تولید در کشور چیست؟

صالحی: باید کیک اقتصادی کشور بزرگ‌تر شود، چون

صادراتی یک شبه، اقتصاد ایران را نابود کرده و برخی مسئولان باید در این مورد پاسخگو باشند. این در حالی است که در اقتصاد ایران نمی‌توان مؤلفه‌های تولید را تقویت کرد چرا که زیرساخت‌های اقتصاد کلان خراب است و عزم و اراده جدی هم برای درست کردن آن وجود ندارد. نهاد دولت باید تصدی‌گری خود را کاهش دهد. بارها گفتیم که خاموشی‌ها را ظرف دو سال از بین می‌بریم؛ فقط کافی است که وزارت نیرو از اقتصاد برق در بخش صنعت خارج شود و یک سوم صنعت برق هم وارد بورس شود.

دیگر عنصر مؤثر بر رشد تورم چیست؟

حاجی اسماعیلی: مسئله بعدی مطرح در بحث تورم را باز هم باید در سیاست‌های کلان اقتصادی جست‌وجو کرد و آن معضل نقدینگی است. در حال حاضر خود دولت بزرگ‌ترین تولیدکننده نقدینگی در کشور است، بنابراین باید جلوی چاپ پول گرفته شود. از سوی دیگر، این همه اموال و املاکی که دولت در اختیار دارد، نتوانسته مؤلد باشد. این بخش از سرمایه‌های کشور منجمد مانده و نتوانسته برای کشور کار تولیدی انجام دهد. اخیراً هم در این بخش بحث مولدسازی شروع شده که حرکتی صحیح است، به شرط اینکه کارها درست رصد و انجام شود و با

شکل گرفته، بنابراین افزایش دستمزد ماعلول تورم است، نه علت تورم. واقعیت این است که در سال‌هایی افزایش دستمزد‌ها در ایران با اتفاق نیفتاده، یا تنها پنج‌درصد بوده است. در دهه ۸۰ طی سال‌هایی تنها افزایش دستمزد پنج‌درصدی را شاهد بودیم. بنابراین اگر تورم کم باشد، مطالبه افزایش دستمزد‌ها نیز فروکش خواهد کرد. بر این اساس اگر دولت تورم را کنترل نکند، نیازی به افزایش دستمزد‌ها نیست. برای سال جاری با توجه به شعار سال، دولت باید قیمت‌ها را تثبیت کند، تا تورم بیشتری به مردم تحمیل نشود.

برای بهبود وضعیت اقتصادی، واقعی‌سازی قیمت‌ها و به‌طور کلی آزادسازی اقتصاد راهکار اصلی به شمار می‌رود. ما هم‌اکنون در رتبه ۱۵۰ کسب‌وکار دنیا قرار داریم و برای ارتقای رتبه کشورمان در حوزه کسب‌وکار، ضروری است که دولت‌ها به‌جای بازی با ارز، مؤلفه‌های اقتصاد کلان را اصلاح کنند.

به موضوع تأمین اجتماعی بپردازیم؛ در حال حاضر دولت بدهی زیادی به سازمان تأمین اجتماعی دارد. پرداخت این بدهی چقدر می‌تواند در وضعیت بهبود